

30.09.2024
KSL/124/03.07.2024

Keski-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

Viite: Lausuntopyyntönnö KESELY/1280/2019

LAUSUNTO: VALTATIEN 4 TOIMENPIDE- JA ALUEVARAUSSUUNNITELMAT SEKÄ HANKEARVIOINTI VÄLILLÄ ÄÄNEKOSKI-PIHTIPUDAS, ÄÄNEKOSKI, VIITASAARI JA PIHTIPUDAS

Keski-Suomen ELY-keskus on pyytänyt Keski-Suomen liiton lausuntoa valtatielle 4 välille Äänekoski-Pihtipudas laaditusta toimenpidesuunnitelmasta, Pihtiputaan ja Viitasaaren kohdalle laadituista aluevarausuunnitelmista sekä edellä mainittujen selvitysten pohjalta laaditusta hankearvioinnista. Keski-Suomen liitto on tutustunut asiakirjoihin ja lausuu niistä seuraavaa.

Toimenpidesuunnitelmassa on määritetty tiejaksolle kehittämistoimenpiteet, joilla turvataan valtatie liikenteen sujuvuus ja turvallisuus pitkällä aikavälillä. Toimenpideselvityksen pitkän tähtäimen tavoitetilanteessa valtatie 4 on tutkitulla tiejaksolla jatkuva keskikaiteellinen ohituskaistatie eritasoliittymillä ja rinnakkaisverkolla. Valtatien nopeusrajoitus on 100 km/h, poikkeuksena Viitasaaren ja Pihtiputaan taajamien kohdat, joissa nopeusrajoitus on 80 km/h.

Keski-Suomen maakuntakaavoissa toimenpidesuunnitelmassa tarkasteltu yhteysväli on merkitty merkinnällä valtatie. Valtateina maakuntakaavassa osoitetaan valtakunnallista ja maakuntien välistä pitkämatkaista liikennettä välittäviä maanteitä. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan *valtateitä tulee kehittää käyttäjälähtöiseen palvelutasojatteluun perustuen siten, että varmistetaan etenkin pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Valtatietä 4 kehitettäessä tulee ottaa huomioon EU:n TEN-T-ydinliikenneverkolle asetet vaatimukset. Teillä tulee varautua kevytväyläjärjestelyihin taajamien kohdalla sekä linjausmuutoksiin, eritasoliittymiin, rinnakkaistie- ja liittymäjärjestelyihin sekä lisäkaistoihin/ohituskaistoihin, jotka täsmentyvät tarkemman suunnittelun yhteydessä.*

Keski-Suomen maakuntakaavassa valtatie 4 koskee kehittämisperiaatemerkintä valtatie 4 kehittämisakseli. Merkinnällä osataan toiminnallisesti merkittävä liikennekäytävä, jonka runkona toimiva valtatie on osa EU:n TEN-T-ydinliikenneverkkoa. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan: *Alueidenkäytön suunnittelussa on kehittämisakselilla varauduttava tavoitetilaan, joka mahdollistaa valtatie kehittäminen TEN-T-ydinliikenneverkon vaatimusten mukaisena. Sillä tulee kiinnittää huomiota pitkämatkaisen liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen sekä liikenteen ja matkailun palveluihin ja yritystoiminnan edistämiseen. Tien kehittäminen tulee perustua matkojen ja kuljetusten käyttäjälähtöiseen palvelutasojatteluun. Kehittämisakseli on myös joukkoliikenteen laatuikäytävä, jonka liityntäyhteyksiä ja -pysäköintiä tulee kehittää.*

Toimenpidesuunnitelman lisäksi on laadittu aluevarausuunnitelma Pihtiputaan taajaman kohdalle. Taajaman kohdalla päätietä parannetaan pääosin nykyisessä maastokäytävässä. Vaaka- ja pystygeometrian parantamistarpeet yhdistettynä tien poikkileikkauksen muutokseen tarkoittaa valtatieyhteyden rakentamista uusiksi valtaosalla taajaman kohtaa.

Pihtiputaan taajama on maakuntakaavassa merkitty seudullisesti merkittäväksi tiivistettäväksi taajamaksi. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan *taajamaa ylläpidetään ja kehitetään seudullisesti kattavien palvelujen keskuksena. Kehittämisessä hyödynnetään*

olemassa olevaa rakennetta kiinnittäen huomiota viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueen suunnittelussa on otettava huomioon kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen tarpeet sekä turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja luonnonsuojelun kohteet. Lisäksi Pihtiputaan taajama on keskustatoimintojen alakeskus.

Aivan taajaman ulkopuolelle sijoittuu maakuntakaavassa *luonnonsuojelualue* Kolima sekä *vähittäiskaupan suuryksikkö* Putaanportti.

Hieman etäämmällä taajamasta sijaitsee kaksi *monipuolista työpaikka-alueita*, jotka on syytä ottaa huomioon valtatie kehittämisessä. Arvola taajaman pohjoispuolella ja Ruppoo taajaman eteläpuolella. Merkintöjen suunnittelumääräyksen *mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen toimivuuden turvaamiseksi tarvittavat rinnakkaistie- ja eritasojärjestelyt ja turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.*

Suunnittelualueen kohdalla maakuntakaavassa on kaksi kehittämisperiaatemerkinä : *kulttuuriympäristön vetovoima-alue* sekä *matkailun ja virkistyksen vetovoima-alue*.

Keski-Suomen voimassa olevassa maakuntakaavarakaisussa on varauduttu aluevaraussuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen. Ajantasaisen maakuntakaavatilanteen ja tarkemmat merkintöjen kuvaukset ja suunnittelumääräykset voi tarkastaa Keski-Suomen liiton nettisivuilta.

Erillisessä prosessissa on laadittu myös aluevaraussuunnitelma koskien Viitasaaren taajaman kohtaa. Noin 14 kilometriä pitkä suunnittelualue sijoittuu valtatielle 4 kantatien 77 kanssa yhteiselle osuudelle. Aluevaraussuunnitelma vaikutusarvioineen on laadittu taajaman kohdalle, mutta tavoitetilanteen ratkaisut on kuvattu karkealla tarkkuudella koko tarkasteltavalle alueelle. Valtatietä parannetaan pääosin nykyisessä maastokäytävässä.

Aluevaraussuunnitelmassa on tuotu esiin lainvoimainen maakuntakaavatilanne suunnittelualueella ja sen läheisyydessä. Jatkosuunnittelua varten Keski-Suomen liitto haluaa korostaa erityisesti kahteen merkintään liittyviä suunnittelumääräyksiä.

Viitasaaren keskusta valtatie länsipuolella on merkitty keskustatoimintojen alueena. Merkintää koskevan suunnittelumääräyksen mukaan *keskustojen kehittämisessä tulee kiinnittää erityistä huomiota ydinkeskustan ja muun taajaman selkeään rajaukseen sekä keskusta-alueen viihtyisyyteen ja esteettömyyteen. Alueiden käytön suunnittelussa on huolehdittava joukkoliikenteen toimintaedellytyksistä ja turvallisista kevytliikenteen yhteyksistä sekä turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt. Kohdemerkinnällä osoitettu alue on määriteltävä yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että muodostuu eheä, keskustahakuisiin toimintoihin painottuva kokonaisuus. Keskustatoimintojen alueelle saa sijoittaa seudullisesti merkittäviä, keskusta-alueille soveltuvan vähittäiskaupan suuryksiköitä.*

Valtatien itäpuolella on Mustalahden *monipuolinen työpaikka-alue*. Suunnittelumääräyksen mukaan *alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee erityistä huomiota kiinnittää liikenteellisten olosuhteiden järjestämiseen. Alueiden käytön suunnittelussa on otettava huomioon valtakunnallisesti merkittävien liikenneverkkojen toimivuuden turvaamiseksi tarvittavat rinnakkaistie- ja eritasojärjestelyt ja turvattu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt.*

Suunnittelualueeseen kuuluu myös kantatien 77 ja valtatie 4 eteläinen risteys (Hännilänsalmi). Hännilänsalmen kohdalla tarkasteltiin kolmea eri vaihtoehtoa.

Jatkosuunnitteluun valittiin vaihtoehto, jossa kantatie 77 linjausta muutetaan yhtymään valtatiehen 4 nykyistä etelämpää.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040 hyväksyttiin joulukuussa 2023 ja maakuntahallitus määräsi sen tulemaan voimaan. Voimaan tulosta on kuulutettu 19.3.2024. Voimaan tullessa kaavassa kantatien 77 uusi linjaus ja samalla tieluokan muutos (kantatiestä valtatieksi) on osoitettu merkinnällä *valtatie, ohjeellinen (vt)*. Merkinnällä osoitetaan uusia yleispiirteisesti suunniteltuja tiejaksoja.

Keski-Suomen voimassa olevassa maakuntakaavaratkaisussa on varauduttu aluevaraussuunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toteuttamiseen. Ajantasaisen maakuntakaavatilanteen ja tarkemmat merkintöjen kuvaukset ja suunnittelumääräykset voi tarkastaa Keski-Suomen liiton nettisivuilta.

Edellä mainittujen suunnitelmien lisäksi lausuttavaksi saapuneessa materiaalissa on mukana laadittu hankearviointi.

Verrattuna toimenpidesuunnitelmaan on hankearvioinnissa tutkittu toimenpidesuunnitelman tavoitetason rinnalla myös kevennetty tavoitetila, jossa Viitasaari-Pihtipudas välin tavoitetila on yksittäin ohituskaistoin varustettu kaksikaistainen tie, jolla on kesällä mahdollisimman paljon 100 km/h osuuksia, ja talvella ohituskaistaosuuksia lukuun ottamatta 80 km/h.

Toimenpidesuunnitelmassa ja aluevaraussuunnitelmissa kuvatut ratkaisut ovat laajoja, ja hanke tullaan toteuttamaan vaiheittain. Hankearviointi tarjoaa hyvän työkalun priorisoida eri osahankkeiden toteuttamista.

Valtatie 4 kuuluu TEN-T-ydinverkkoon ja on määritelty pääväylien palvelutasoluokkaan I. Valtatien kehittäminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista maakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa ja sen merkitys Suomen ja pohjoisen Euroopan ydinväylänä on tunnistettu myös loppuvuodesta 2023 hyväksytyssä Länsi-Suomen liikennestrategian toimenpideohjelmassa. Toimenpideselvitys ja aluevaraussuunnitelmat edistävät Keski-Suomen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja valtatiehen 4 pitkän aikavälin kehittämistavoitteita.

Lausunnon on valmistellut maakuntasuunnittelija Valtteri Paakki, valtteri.paakki@keskisuomi.fi, 040 525 6059

KESKI-SUOMEN LIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.